

Rola funduszy unijnych w kreowaniu usług w obszarach wiejskich na przykładzie Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST”

WPROWADZENIE

Postęp technologiczny, jaki dokonał się w ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci w technologiach informacyjnych i mediach, spowodował istotne zmiany praktyczne we wszystkich dziedzinach działalności ludzkiej, zarówno społecznej, jak i ekonomicznej.

Główny wpływ na zachodzące zmiany we współczesnej gospodarce mają nowe technologie informacyjne, a przede wszystkim Internet. Technologie te są ważnym czynnikiem w produkcji dóbr i usług informacyjnych, które wpływają na tworzenie nowych miejsc pracy oraz generują rozwój gospodarczy.

Łatwiejszy dostęp do światowego obiegu informacyjnego sprawił powstanie w II połowie XX wieku nowego typu towaru społecznego zwanego potocznie społeczeństwem informacyjnym [Nowak, 2008, s. 1]. Społeczeństwo zatem jest w myśl tej definicji przygotowane i zdolne do korzystania z systemów informatycznych, wykorzystując usługi telekomunikacyjne do przesyłania i zdalnego przetwarzania informacji. Dzięki czemu w pełni może uczestniczyć w obrocie gospodarczym, edukacji, jak również w życiu politycznym i kulturze. Podstawową jego cechą jest szybki rozwój technologii teleinformatycznych.

Społeczeństwo informacyjne [<http://pl.wikipedia.org>] – określa się terminem społeczeństwa, w którym towarem staje się informacja traktowana, jako dobro niematerialne, równoważne lub cenniejsze od dóbr materialnych. Charakterystyczne dla takiego społeczeństwa jest:

- wysoko rozwinięty sektor usług, przede wszystkim usług nowoczesnych (bankowość, finanse, telekomunikacja, informatyka, badania i rozwój oraz zarządzanie),
- gospodarka oparta o wiedzę,
- wysoki poziom skolaryzacji społeczeństwa,
- wysoki poziom alfabetyzmu funkcjonalnego w społeczeństwie,
- postępujący proces decentralizacji społeczeństwa,
- renesans społeczności lokalnej,
- urozmaicenie życia społecznego.

Dzień przystąpienia Polski do Unii Europejskiej był chwilą przełomową, która otworzyła ogromne możliwości dla społeczeństwa informacyjnego. Pojawienie się nowoczesnych, a zarazem kosztownych technologii, które umożliwiły łatwiejszy dostęp do informacji, stały się szansą na szybsze podniesienie dotychczasowego standardu życia ludności. Dzięki środkom, jakie udostępniła Unia Europejska dla rozwoju państw członkowskich, w szybkim tempie można było korzystać z nowoczesnych technologii, które stworzyły dla każdego dostęp do światowego obiegu informacyjnego.

Nowoczesne technologie stały się narzędziem, które wywarły duży wpływ na wiele aspektów życiowych, ale dostępnych dla ogółu

Ograniczenia te związane były z trzema czynnikami [Saloni, Margol, 2005]:

- sytuacją materialną,
- odległością miejsca zamieszkania od centrów infrastruktury,
- wykształceniem.

Powyższe czynniki stawiają w gorszej sytuacji ludzi mieszkających na obszarach wiejskich, dla których dostęp do Internetu i nowoczesnych metod przekazu informacji stały się wielką szansą.

Podstawową przyczyną stawiającą ludność ze wsi w gorszej pozycji jest odległość od źródeł informacji. Mieszkańcy wsi musieliby ponosić znacznie większe nakłady finansowe i czasowe niż środowiska miejskie, by uzyskać dostęp do któregośkolwiek z wymienionych dóbr.

Wejście Polski do Unii stworzyło możliwości wprowadzenia innowacji również instytucjom działającym na terenach wiejskich. Przykładem jest Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące, w gminie Trzebownik.

FUNKCJONOWANIE SPÓŁDZIELNI W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG TELEKOMUNIKACYJNYCH W OBSZARACH WIEJSKICH

Migracje ludności oraz szybki rozwój sfery informacyjnej, spowodowały również duże zmiany na terenach wiejskich. Rosnąca liczba ludności obszarów wiejskich i zapotrzebowanie na łatwy dostęp do informacji, wymusiła wprowadzenie na ich tereny wielu mobilnych rozwiązań, w tym dostępu do informacji.

Jedną z podstawowych form dostępu do informacji są usługi telekomunikacyjne.

Usługi oferowane bezpośrednio przez sieć telekomunikacyjną dzieli się na:

- usługę podstawową, czyli dającą możliwość różnego rodzaju połączeń: połączenia telefoniczne, wiadomości SMS, połączenia alarmowe;
- usługę dodatkową – to usługa kontrolująca usługę podstawową, oparta o platformę sieci inteligentnej.

Słaby stopień telefonizowania wsi uniemożliwił prawidłowy rozwój i aktywizację społeczno-kulturalną. Polityka państwa pozwoliła na korzystanie z różnych źródeł finansowania inwestycji telekomunikacyjnych. W tym czasie zawiązywały się Społeczne Komitety Telefonizacji Wsi. Ze środków finansowych (udziałów) starających się o telefon budowano telefoniczne sieci miejscowe, finansowano centrale i sieci okręgowe, co było początkiem powstania spółdzielni.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące, to firma zajmująca się dostarczaniem usług telekomunikacyjnych. Firma ta na rynku telekomunikacyjnym istnieje już od 21 lat (od 23.07.1991 roku).

Swoje istnienie, a przede wszystkim rozwój, zawdzięcza wprowadzonym przez państwo dofinansowaniom telekomunikacji na wsi. Odpowiadając na rosnące potrzeby rynku spółdzielnia rozpoczęła świadczenie usług telefonii stacjonarnej.

Siedzibą Spółdzielni jest wieś Łąka. Miejsowość ta jest położona w gminie Trzebowniko, w odległości około 10 km od Rzeszowa.

Spółdzielnia swoją działalnością obejmuje obszar 7 gmin [<http://www.wist.com.pl>]:

- Gmina Czarna: częściowo wieś Czarna, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Zalesie;
- Gmina Kamień: częściowo sołectwo Krzywa Wieś;
- Gmina Krasne: Krasne, Maława, Palikówka, Strażów;
- Gmina Nowa Sarzyna: częściowo Wola Zarczycka;
- miasto Rzeszów: częściowo ul. Załęska i częściowo ul. Lubelska;
- Gmina Sokołów Małopolski: Sołectwo Górno, Trzebuska Kąty, Markowizna, Nienadówka, Sokołów Małopolski, Trzeboś, Trzebuska, Turza, Wólka Niedźwiedzka i Wólka Sokołowska;
- Gmina Głogów Małopolski: częściowo Rogoźnica i sołectwo Wysoka Głogowska;
- Gmina Trzebowniko, Sołectwa: Jasionka, Łąka, Łukawiec, Nowa Wieś, Stobierna, Tajęcina, Terliczka, Trzebowniko, Wólka Podleśna, Zaczernie.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące na początku swojej działalności korzystała z różnych dofinansowań i pomocy finansowej. Pierwszym wsparciem finansowym, jakie otrzymała, było podpisanie z gminą Trzebowniko porozumienia, w którym Urząd Gminy przekazał 150 tys. zł na budowę infrastruktury teleinformatycznej na terenie gminy. Gmina została przyjęta, jako osoba prawna, na członka spółdzielni. Kolejną osobą prawną było miasto i gmina Sokołów Małopolski, a następnie miasto i gmina Głogów Małopolski.

Spółdzielnia nie tylko utrzymała się na rynku telekomunikacyjnym przynosząc zyski, ale również zanotowała rozwój. Wynikał on z realizacji nowoczesnych inwestycji w poszczególnych miejscowościach i systematycznego wprowadzania nowych usług.

W 2000 roku poszerzono dotychczasowy asortymentu usług telekomunikacyjnych, tj. wprowadzenie nowej usługi komputerowego dostępu do sieci Internetowej.

W 2002 roku spółdzielnia wprowadziła kolejną usługę stałego szerokopasmowego dostępu do sieci Internet w technologii ADSL. Na wdrożenie tej usługi spółdzielnia korzystała z dofinansowania udzielanego przez Unię Europejską.

W roku 2010 aplikowano o finansowanie działań w ramach projektu „Rozbudowa sieci dostępu do treści i usług internetu w Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące”.

W 2009 roku, w ramach dalszego rozszerzania usług, uruchomiono innowacyjną usługę Telewizji Cyfrowej WIST TV. Również i na tę usługę część środków finansowych spółdzielnia zdobyła z dotacji unijnych.

Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” w Łące jest pierwszym operatorem, który świadczy usługi telekomunikacyjne na terenie województwa podkarpackiego na doprowadzonym w 2010 roku przyłączy światłowodowym w technologii FTTH do domów klientów. Ta najnowocześniejsza technologia została zastosowana w wielu miejscowościach, dzięki czemu udostępniona została usługa nowej generacji, tj. bardzo szybki Internet oraz telewizja cyfrowa o wysokiej rozdzielczości.

Dzięki dynamicznemu rozwojowi spółdzielnia jest operatorem telekomunikacyjnym, który dociera ze swoją usługą do ponad 16 tys. odbiorców, zarówno indywidualnych, jak i instytucji, znajdujących się na terenie powiatu rzeszowskiego.

Celem Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące jest udostępnienie wszystkich usług telekomunikacyjnych, opartych na najnowocześniejszych technologiach.

REALIZACJA PROGRAMU INWESTYCYJNEGO Z WYKORZYSTANIEM FUNDUSZY UNIJNYCH W SPÓŁDZIELNI TELEKOMUNIKACYJNEJ „WIST” W ŁĄCE

Realizując szeroki program inwestycyjny spółdzielnia skorzystała z możliwości dofinansowania z Funduszy Unijnych. W marcu 2010 roku spółdzielnia złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego wniosek o dofinansowanie projektu pt. „Rozbudowa sieci dostępu do treści i usług internetu w Spółdzielni Telekomunikacyjnej »WIST« w Łące realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013, Oś 3 Społeczeństwo Informacyjne”.

Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego z czerwca 2010 r. wniosek spółdzielni został zakwalifikowany do dofinansowania. Warto nadmienić, że podczas procedury, wniosek otrzymał łącznie 99 pkt, w tym w wyniku oceny [*Sprawozdanie Zarządu...*, 2011]:

- merytoryczno-jakościowej 80 pkt na 100 możliwych,
- strategicznej 19 pkt na 20 możliwych.

W 2010 roku została podpisana w Urzędzie Marszałkowskim umowa o dofinansowanie projektu, natomiast projekt został ukończony w grudniu 2010 roku.

Inwestycja została przeprowadzona w sześciu etapach i polegała na rozbudowie sieci szerokopasmowej oraz zakupie i montażu urządzeń umożliwiających zwiększenie przepustowości dotychczasowej sieci.

W ramach ww. projektu wykonane zostały następujące zadania:

- budowa kanalizacji teletechnicznej na terenie osiedla Niwa w Głogowie Małopolskim,
- budowa rurociągu kablowego z Głogowa Małopolskiego do Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego „AEROPOLIS” w Strefie S2,
- wciągnięcie kabla światłowodowego w istniejący rurociąg kablowy oraz w nowo wybudowane rurociągi na odcinku Wysoka Głogowska – Głogów Małopolski,
- budowa podbudowy słupowej w miejscowości Zalesie oraz zamontowanie kabli światłowodowych na nowo wybudowanych i istniejących słupach energetycznej sieci NN, które zostały doprowadzone do 164 zabudowań,
- budowa rurociągu kablowego wraz z wciągnięciem kabla światłowodowego na odcinku Medynia Głogowska – Zalesie,
- budowa kanalizacji teletechnicznej oraz wciągnięcie kabli światłowodowych na terenie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego „AEROPOLIS” w Strefie S2,
- rozbudowa przepustowości sieci szkieletowej,
- rozbudowa węzła internetowego w Łące,
- rozbudowa abonenckich urządzeń dostępowych,
- zakup i montaż sześciu urządzeń zasilających do kontenerów.

Koszt wyżej przedstawionej inwestycji wyniósł 3 706 357,32 zł, a dofinansowanie stanowiła kwota 2 111 548,46 zł [*Sprawozdanie Zarządu...*, 2011]. Pozostała część poniesionych nakładów, została pokryta z funduszy własnych oraz z zaciągniętych kredytów.

Dzięki inwestycji Spółdzielnia Telekomunikacyjna „WIST” rozszerzyła dostęp do wysokiej jakości usług teleinformatycznych na terenach zagrożonych tzw. „cyfrowym wykluczeniem”. Zmniejszyła też dysproporcję między terenami wiejskimi i małymi miastami a dużymi ośrodkami miejskimi o dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Rekapitulując, realizacja projektu pozwoliła osiągnąć następujące cele [*Sprawozdanie Zarządu...*, 2011]:

- powszechny dostęp do cyfrowych form łączności o bardzo wysokiej jakości,
- objęcie siecią szkieletową miejscowości charakteryzujących się podwyższoną aktywnością gospodarczą,
- podłączenie do szerokopasmowego Internetu przedsiębiorstw działających w sektorach wysokiej szansy określonych w RSI Województwa Podkarpackiego,

- rozbudowę elementów sieci umożliwiającą podłączenie większej liczby chętnych oraz świadczenie wyższej jakości usług dla obecnych odbiorców,
- zwiększenie przepustowości łączy dla każdego użytkownika, tak indywidualnego, jak i biznesowego (szybki Internet – 2Mbit/s i więcej),
- poprawę konkurencyjności Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące poprzez poszerzenie obszaru swej działalności.

Oprócz wykorzystanych funduszy unijnych spółdzielnia otrzymała dotacje z funduszy PHARE w następującym wymiarze:

- w 2003 roku na inwestycje telekomunikacyjne w wysokości 50 000,00 euro, co stanowiło równowartość 218 910,00 zł,
- w 2005 roku w wysokości 37 573,80 euro, co stanowiło 143 535,68 zł,

Ponadto w 2008 roku spółdzielnia otrzymała wsparcie finansowe na kwotę 1 250 000,00 zł z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Dzięki tej dotacji został wykonany projekt pt. „Zakup i wdrożenie innowacyjnego systemu telekomunikacyjnego NGN” realizowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego.

W czerwcu 2010 roku Spółdzielnia otrzymała z Urzędu Marszałkowskiego środki finansowe na kwotę 1 081 167,75 zł, z przeznaczeniem na realizację projektu pt. „Wdrożenie nowej usługi przez Spółdzielnię Telekomunikacyjną „WIST” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013. Zadanie dotyczyło zakupu innowacyjnego systemu IPTV w sieci telekomunikacyjnej z zastosowaniem dostępu abonenckiego w technologii ADSL2+” [Wniosek o dofinansowanie..., 2010]. Dzięki wprowadzeniu tego rodzaju usługi, spółdzielnia objęła swoim zasięgiem dodatkowych klientów. Zastosowanie nowego produktu, jakim jest IPTV, było odpowiedzią na duże zainteresowanie rynku oraz zaspokojenie potrzeb klientów.

Reasumując należy stwierdzić, że spółdzielnia właściwie wykorzystuje szanse, jakie oferują fundusze unijne, co ma bezpośrednie odzwierciedlenie w kreowaniu świadczonych usług, pod względem jakościowym, ilościowym, a także innowacyjnym.

PODSUMOWANIE

Analizując działalność Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące w układzie czasowym należy jednoznacznie stwierdzić, że rola funduszy unijnych w rozwoju spółdzielni była znacząca i godna podkreślenia. Podjęcie działalności w oparciu o znikomy kapitał i przy ogromnej konkurencji ze strony TP S.A., bez finansowego wsparcia z zewnątrz, z góry stawiało spółdzielnię na „przegranej” pozycji.

Jednak dzięki funduszom unijnym spółdzielnia mogła zaistnieć na rynku, osiągnąć stabilizację, a następnie zanotować stały rozwój organizacyjny, technologiczny i innowacyjny. Dziś jest uznanym operatorem usług telekomunikacyjnych w obszarach wiejskich, z których korzysta prawie 16 tys. abonentów,

w tym ponad 10 100 to użytkownicy stacji telefonicznych, a ponad 4700 to użytkownicy Internetu i 1200 IPTV.

Uzyskane środki z zewnątrz pozwoliły nie tylko na rozszerzenie obszaru i zakresu usług, ale także na wdrożenie i zastosowanie najnowocześniejszych urządzeń i technologii. W konsekwencji pozwala to na wdrażanie nowych innowacyjnych usług, sprostaniu konkurencyjności, wychodzeniu naprzeciw oczekiwaniom odbiorców oraz uzyskiwanie miarodajnie dobrych wyników rzeczowo-finansowych.

Dzięki wspomnianym funduszom unijnym firma stale się rozwija dając zatrudnienie, co w warunkach dużego bezrobocia, na Podkarpaciu jest czynnikiem szczególnie istotnym, a tym bardziej w obszarach wiejskich. Należy także podkreślić, że praca w tej spółdzielni daje nie tylko możliwość zarobkowania, ale także możliwości podnoszenia kwalifikacji i zdobywania nowych doświadczeń, które są nieodzowne w dziedzinie teletechnicznej.

Z analizy materiałów źródłowych spółdzielni i niniejszego opracowania można sprecyzować następujące spostrzeżenia i wnioski:

- znaczącą rolę funduszy unijnych w kreowaniu usług świadczonych przez Spółdzielnię Telekomunikacyjną „WIST”;
- intensywne rozszerzanie zakresu i obszaru usług, a uzyskiwana dynamika jest w dużej mierze wypadkową pozyskiwanych środków unijnych;
- umiejętne wykorzystywanie środków pomocowych, głównie na rzecz stałej poprawy jakości świadczonych usług, wynikającej z wdrażania i stosowania najnowocześniejszych urządzeń, technologii i innowacyjności.

LITERATURA

- Nowak J., 2008, *Społeczeństwo informacyjne – geneza i definicje*, Warszawa.
- Praca zbiorowa, 2008, *Zarządzanie, sprawozdawczość, kontrola, promocja i ewaluacja projektów dofinansowanych z funduszy unijnych*, Twigger.
- Saloni J., Margol B., 2005, *Wieś w gospodarce informacyjnej – możliwy wpływ nowych technologii na sytuację i rozwój obszarów wiejskich*, Biuro programów Wiejskich, Fundusz Współpracy, Warszawa
- Sprawozdanie Zarządu Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące za 2010 rok*, 2011.
- Szymańska A., 2008, *Jak przygotować dobry wniosek, czyli jak skutecznie pozyskiwać fundusze unijne 2007–2013*, Placet.
- Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu współfinansowanego ze środków europejskiego funduszu rozwoju regionalnego w ramach priorytetu i regionalnego programu operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013*, 2010.
- Wronowski G., 2008, *Zarządzanie funduszami europejskimi na CD*, Wydawnictwo Verlag Dashofer.
- <http://pl.wikipedia.org> (stan na dzień 23.12.2011).
- <http://www.wist.com.pl> (stan na dzień 23.12.2011).

Streszczenie

Na kanwie ogólnych stwierdzeń przedstawiono zarys funkcjonowania w obszarach wiejskich Spółdzielni Telekomunikacyjnej „WIST” w Łące oraz jej funkcji w rozwoju społeczno-kulturowym. Ukazano także wpływ i rolę funduszy unijnych w kreowaniu usług przez wskazany podmiot gospodarczy.

The Role of EU Funds in Services Creation in Rural Areas on the Example of Telecommunication Co-operative WIST

Summary

On the basis of general statements an outline of functioning in the rural areas of the telecommunication co-operative WIST in Łąka and their function in social and cultural development were presented. The impact of EU funds on creation of services by the mentioned subject was also introduced.